

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

SYMBOLIKA A JEJÍ VÝZNAM PRO EXTREMISTY

Autor práce: Šárka Tesařová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnosti

Forma studia: Kombinované

Vedoucí práce: doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Šárka Tesařová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Symbolika a její význam pro extremisty

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Symbolism and its Importance for Extremists

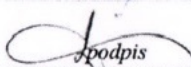
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul):

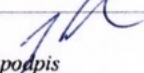
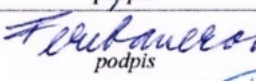

doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2020

Cíl bakalářské práce: Cílem bakalářské práce je analýza místa a úlohy symboliky vybraných extremistických skupin, včetně ukázky projevů této symboliky. V tomto ohledu autorka zdůrazní, kterou symboliku je možné právně postihovat. Autorka provede empirické šetření, které by mělo přiblížit povědomí o této problematice ze strany české veřejnosti.

Student: Šárka Tesařová	29.06.2020 datum	 podpis
Vedoucí práce: doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.	20.06.2020 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	7.7.2020 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	9.7.2020 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9.7.2020 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Dr. Ing. Štefanu Danicsovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky, metodické vedení práce a zvláště za návrhy věcné literatury.

ABSTRAKT

TESAŘOVÁ, Š. *Symbolika a její význam pro extremisty*: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. Vedoucí bakalářské práce: doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Klíčová slova: extremismus, symbolika, hnutí, trestnost, problematika, extremistické ideologie.

Bakalářská práce řeší problematiku symboliky a její význam pro extremisty. Autorka objasňuje místo a úlohu symboliky v životě extremistů, která slouží nejenom k jejich identifikaci a ideovému profilování, ale zároveň popisuje, jak skrze symboliku čísel se snaží extremisté vyhnout právnímu postihu. V teoretické části práce jsou zároveň vysvětleny fundamentální pojmy: extremismus, politický extremismus, náboženský extremismus, ekologický extremismus, etnický a regionální extremismus, včetně užívané symboliky. Empirické šetření bylo provedeno formou řízených rozhovorů, přičemž bylo vybráno 6 respondentů. Řízené rozhovory byly vyhodnoceny a formulovány závěry.

ABSTRACT

TESAŘOVÁ, Š. *Symbolism and its Importance for Extremists*: Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021. Supervisor: doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Key words: extremism, symbolism, movement, criminality, problems, ideologies of extremism

This bachelor thesis problems the subject of symbolism and its use for extremists. The author discusses the place and the role of symbolism in the extremist's life, which serves as a means for their social identification and ideological presentation, and she describes how extremists use symbolism of numbers to try and avoid juridicial sanction. The theoretical part of the thesis defines the fundamental terms: extremism, political extremism, religious extremism, ecological extremism, ethnic and regional extremism, and examples of symbolism. A survey was carried out in a form of structured interviews with six participants. The data gathered from these interviews supported the conclusions of this thesis.

Obsah

Úvod	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce.....	11
2 Vymezení základních pojmů	12
3 Extremismus	13
3.1 Dělení extremismu.....	14
3.2 Politický extremismus.....	14
3.2.1 Pravicový extremismus	15
3.2.2 Levicový extremismus.....	17
3.3 Náboženský extremismus	18
3.4 Ekologický extremismus.....	18
3.5 Etnický a regionální extremismus.....	19
4 Symbolika.....	20
4.1 Symbolika užívaná pravicovými extremisty.....	21
4.1.1 Symbolika barev	21
4.1.2 Symbolika čísel	22
4.1.3 Fašistická runová symbolika	23
4.1.4 Symbolika křížů.....	26
4.1.5 Emblémová symbolika	28
4.1.6 Personifikovaná a verbální symbolika.....	29
4.2 Symbolika užívaná levicovými extremisty.....	32
4.2.1 Komunistická symbolika	32
4.2.2 Anarchistická symbolika	33
5 Trestnost symboliky	35
6 Empirické šetření.....	36
6.1 Cíl empirického šetření.....	36
6.2 Příprava a provedení empirického šetření	36
6.3 Řízené rozhovory s respondenty.....	36

6.4	Zhodnocení empirického šetření.....	50
	Závěr.....	52
	Seznam použitých zdrojů	54
	Seznam obrázků.....	56

Úvod

Téma této bakalářské práce tedy „Symbolika a její význam pro extremisty“, bylo autorkou vybráno z důvodu, že samotný extremismus je pojem, který je v dnešní době velmi aktuální a ve společnosti často skloňovaný. Právě tato četnost, se kterou se můžeme v posledních desetiletích setkat má spolu s neinformovaností a značnou rozštěpeností problematiky za následek nepříliš správnou interpretaci tématu jak v mém okolí, tak i v globálním měřítku. Právě tento fundamentální nedostatek vedl autorku k pokusu sepsat práci, ve které se snaží alespoň základní problémy vysvětlit a co nejlépe objasnit. Autorka si uvědomuje, že dané téma je natolik obsáhlé a závažné, že není možné celou problematikou popsat v této bakalářské práci. Ta ovšem může posloužit jako předstupeň dalších prací, které z ní mohou vycházet. Chceme-li totiž jakékoli téma úspěšně popsat, musíme se zaměřit nejprve na jeho základní body či problémy a jejich správnou interpretaci.

V odborné literatuře se můžeme setkat s mnoha definicemi extremismu, ale všeobecně je tento termín považován za označení něčeho, co vybočuje z ustálených zvyklostí ve společnosti. Musíme však podotknout, že ani přesné vymezení extremismu není úplně snadné. Co jedna část společnosti může považovat za extrémní, může jiná část považovat za standardní. V dnešní době jsou společnostmi nejvíce vnímány čtyři základní typy extremismus a to konkrétně extremismus politický, náboženský, ekologický a etnický či regionální. Projevy jejich stoupenců mohou mít nespočet podob. Od demonstrativních akcí, blokád, verbálních nenávistných projevů až po fyzické násilí. Touto formou se pokoušejí příznivci dosáhnout svých vytyčených cílů, které mohou směřovat proti politickému režimu nebo proti skupině obyvatel. Jinak tomu není u symboliky využívané ze strany různých extremistických hnutí. Stejně jako extremismus má i ona mnoho podob a je považována za nedílnou součást lidské komunikace. Se symbolikou, která je přítomna ve všech oblastech, se můžeme setkat v každodenním životě. Extremistická symbolika má však pro své příznivce, a to jakéhokoliv druhu extremismu, mnohem hlubší význam. Prostřednictvím symbolů se mohou tito příznivci sjednocovat, ale i ideově profilovat. Stejně tak mohou projevit určité sympatie k různým ideologiím. Největší oblibu si využití symboliky získalo u příznivců politického extremismu. A to jak u pravicově, tak levicově smýšlejících.

Zejména četnost a rozmanitost symboliky, kterou využívají příznivci pravicového extremismu je opravdu veliká.

Na základě odborných textů se autorka snaží správně definovat a popsat vybrané termíny, aby o nich čtenář získal správnou představu. Jako stěžejní prameny vybrala vědecké texty, které se touto problematikou zabývají především z politologického a částečně z kriminologického hlediska. Tyto dvě oblasti po zralé úvaze vyhodnotila jako nejvhodnější pro další použití. Mezi stěžejní lze jistě zařadit knihy od docenta Štefana Danicse, které posloužily jako ideální sonda do nitra zadaného problému. Podobně tomu bylo i s informacemi získanými z materiálů od profesora Miroslava Mareše. K získaným poznatkům autorka doplnila i informace z ostatních pramenů, tak aby získala ucelený komplex, který by čtenáři poskytl co možná nejlepší pohled do dané problematiky. K vypracování této práce byl použit kompilačně analytický postup doplněný již zmíněným empirickým šetřením. Autorka se domnívá, že kombinace těchto dvou metod byla pro práci nejlépe vyhovující.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat extremismus a také význam symboliky, která je hojně využívána ze strany různých extremistických skupin a to zejména u pravicového, levicového a náboženského extremismu. Jako druhým, leč neméně důležitým cílem bylo autorkou stanoveno zmapování povědomí české společnosti o této problematice prostřednictvím empirického šetření.

Autorka vychází z rozdělení práce do dvou samostatných celků. V teoretické části věnuje svoji pozornost fundamentálním termínům, kterými jsou extremismus a symbolika. U extremismu jsou popsány také jeho nejčastější odnože, jakými jsou extremismus politický či náboženský. Je velice pravděpodobné, že se s nimi již řada čtenářů setkala. Najdeme zde však i ty, které širší veřejnosti nemusí být již tolik známé. Jako příklad autorka uvádí extremismus regionální nebo ekologický. Část o symbolice je primárně rozdělena podle extremistických skupin, které ji využívají. Konkrétně se jedná buď o pravicové, nebo levicové extrémistické hnutí. Zde nalezneme jejich konkrétní podoby a vysvětlení pravé podstaty, která se pod nimi skrývá. V poslední kapitole teoretické části je rozebrána trestnost symboliky.

Druhá polovina bakalářské práce obsahuje praktickou část. Za pomoci empirického šetření byl s vybranými osobami proveden řízený rozhovor na dané téma. Na základě jejich odpovědí získáme přehled o informovanosti a názorech, které zaujímají rozličné věkové a sociální skupiny vůči problematice extremismu a symboliky užívané extremistickými hnutími. Za pomoci takto získaných informací se autorka pokusí formulovat závěry o vnímání tohoto fenoménu ze strany společnosti.

2 Vymezení základních pojmů

Tato úvodní kapitola je zaměřena na definici základních pojmů, které jsou nezbytné pro celou tuto bakalářskou práci. Jsou natolik fundamentální, že bez jejichž prvotního vysvětlení by měl čtenář velmi ztížené podmínky pro pochopení celé práce a následného vytvoření si kritického pohledu na toto téma. V první části se autorka zabývá pojmem extremismus, který jak čtenář zjistí, není úplně snadné jednoznačně vymežit. Obsahuje mnoho subkategorií, které se týkají široké škály lidského jednání, včetně postojů a názorů. Autorka se v této práci věnuje extremismu politickému, náboženskému a ekologickému. Právě již zmíněný politický extremismus se dělí na pravicový a levicový. Příznivci těchto dvou skupin velmi často vyjadřují svůj postoj či názor pomocí symboliky. Druhá část tedy bude věnována symbolice. Skrze používání symboliky mohou členové jednotlivých skupin vyjádřit svou příslušnost ke konkrétní extremistické organizaci či hnutí.

3 Extremismus

V české i celosvětové literatuře najdeme mnoho definic pojmu extremismus. Extrémisté mají ideologické postoje, které se vyznačují netolerancí vůči nositelům jiných myšlenek. V demokratickém státě má samozřejmě každý občan právo na vlastní názor či vlastní přesvědčení. Ze strany představitelů extremismu však dochází často k násilnému potlačování či popírání práv osob, které mají jiné politické smýšlení, jsou příslušníky národnostních a etnických menšin nebo žijí v jiné ekonomické a společenské třídě.

*Pojmem **extremismus** jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Mezi tyto principy patří:*

- *úcta k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy),*
- *svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (čl. 1 Ústavy),*
- *nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9 odst. 2 Ústavy),*
- *svrchovanost lidu (čl. 2 Ústavy),*
- *volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy),*
- *ochrana menšin při rozhodování většiny (čl. 6 Ústavy),*
- *svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 1, čl. 3 Listiny základních práv a svobod).¹*

Členové extremistických hnutí nezřídka využívají k prosazení svých myšlenek protizákonné jednání. Pod tím si lze představit širokou škálu ilegálních praktik, ve kterých můžeme nalézt i ozbrojené konflikty a násilí. Pravou podstatou takového konání není vždy přímá likvidace určité osoby, skupiny či objektu, ale často se za takovým

¹ Ministerstvo vnitra České republiky [online] [cit. 2010-11-25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>

jednáním skrývá snaha o destabilizaci státní moci či vytvoření prostředí, ve které snáze dosáhnou svých vytyčených cílů.²

3.1 Dělení extremismu

Nejčastěji se v celosvětové literatuře můžeme setkat s rozdělením na extremismus polický, který se dělí na pravicový a levicový. Dále také na extremismus náboženský, ekologický, etnický či regionální. Tato část bakalářské práce je z větší části věnována politickému extremismu, protože právě jeho příznivci často využívají ke své identifikaci množství symbolik.

3.2 Politický extremismus

Politickým extremismem rozumíme „*extremismus, jehož odchýlení od obecně zavedených a v aktuální době přijímaných norem má podobu politického programu s výraznými prvky názorové nesnášenlivosti a odmítání kompromisních řešení. Je manifestován jako radikální až militantní odmítání politiky státu anebo ústavního pořádku, a to i za použití násilí.*“³

Tento druh extremismu je pro demokratickou společnost nejnebezpečnější a to zejména z toho důvodu, že jeho projevy jsou cíleny proti základním hodnotám, pravidlům a institucím demokratického ústavního státu. Extrémisté napadají různorodost politického spektra. Jejich vizí je, aby u moci byla pouze jedna hlavní politická strana. Stejně tak odmítají i pluralismus ve společnosti, který vnímají jako nežádoucí na rozdíl od jimi vehementně prosazovaného „správného“ učení. V této společnosti jsou pak napadány například i zájmové skupiny, které mají negativně působit proti „společné vůli“. O nic lépe na tom nejsou demokratická média, která dle extrémistů nepříznivým způsobem ovlivňují veřejné mínění a jsou zdrojem všeho špatného od neřestí, mravního úpadku a kulturní dekadence až po korupci.

Na základě těchto projevů, je možné sestavit základní charakteristické rysy politických extremistů:

- „víra v existenci absolutní pravdy a vědomí osobního poznání této pravdy
- z toho pramenící nereálné hodnocení dané politické situace
- totální a mobilizační kritika všeho stávajícího

² DANICS, Š., Extremismus. Praha: Triton, 2004. s. 9.

³ CHMELÍK, J., Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty. Praha: Linde, 2001. s. 7.

- *sklon k dogmatismu a nesnášenlivosti vůči odlišným názorům*
- *často využívají populismus a ideově-politickou manipulaci*
- *vyhrocují problémy ve společnosti a konfrontují je se státní mocí*
- *v oblasti politiky jsou potom vytvářeny na základě různých ideových koncepcí a doktrín obrazy nepřátel*
- *vytvářejí konspirativní teorie*
- *odmítají pluralitu a vůbec celý systém zastupitelské demokracie.*⁴

Nejčastěji se setkáváme s rozdělením politického extremismu na pravicový a levicový. Zde je důležité podotknout, že rozdělení pouze na tyto dva směry není úplně jednoznačné, poněvadž různé extremistické proudy se mohou u obou skupin prolínat.

3.2.1 Pravicový extremismus

Každý čtenáře, který se již o dané téma zajímal či zajímá, zjišťuje jednu základní skutečnost. Tou je různorodost a mnohočetnost možných termínů a definic, na které mohl při studiu krajní pravice narazit. Je jich zde široká škála, která se line od pravicového extremismu až k fašismu či neofašismu nebo neonacismu. Všechny tyto termíny jsou širokou veřejností za masivní podpory špatně informovaných médií, považovány za rovnocenné, ba dokonce stejné. Budeme-li hledat počátek této informační chyby či chybného definování pojmů, jak ji také můžeme chápat, musíme se vrátit do 80. let 20. století. Konkrétně se jednalo o druhou polovinu let osmdesátých. Právě zde vzniklo velké množství převážně akademických titulů, které se zaměřovaly na pravicový extremismus jeho výklad a povahu. I přes značné množství pramenů a materiálů se u nich nepodařilo dospět k jedné obecně uznávané definici. Na druhé straně jsme ale schopni na základě různých definic vybrat určité společné body, pomocí kterých je definice pravicově extrémistické strany možná.⁵ Jedná se o „*zkoumání stranických cílů a záměrů, organizační struktury a taktik, sociálního složení jednotlivých hnutí a jejich voličů a také jejich zaměření na ideologické principy a postoje.*“⁶ Bohužel ani tyto opěrné body nelze brát za zcela stěžená a jednoznačné.

Musíme si uvědomit, že samotný pojem pravicový extremismus byl v různých dobách také různě chápán a interpretován. V dnešní době se dává do kontextu k „*veškerým stranám, organizacím a jednotlivcům, jejichž sebeurčení a aktivity vykazují*

⁴ DANICS, Š., *Extremismus*. Praha: Triton, 2004. s. 19-20.

⁵ McGowan, L., *Radikální pravice v Německu od roku 1870 po současnost*. Praha: Prostor, 2004. s. 18.

⁶ Tamtéž s. 18.

většinu následujících rysů, případně všechny: nacionalismus, etnocentrismus, xenofóbií, zvláště skryté za závojem antisemitismu a rasismu, antipluralismus, antikomunismus, antiparlamentarismus, militarismus, uvažování soustředěné na právo a pořádek, touha po autoritativním státu vedeném jedním člověkem, nezřídka sympatie ke konspirativním teoriím, přijímání násilí jako přiměřeného prostředku politického jednání.“⁷

Pravicově extrémistická strana pak nemusí inklinovat ke všem výše uvedeným bodům, ale jen k některým. Variabilita výběru stran v těchto rysech je extrémně vysoká a každá strana klade větší či menší důraz z těchto rysů. Na základě jednoho výzkumu, který si vzal za úkol prozkoumat šestadvacet existujících definic, bylo zjištěno, že existuje několik z těchto kritérií, která jsou používána převážnou většinou pravicových extrémistických hnutí. Jsou tedy pro ně shodná. Jedná se o rasismus, xenofobii, antidemokracii, nacionalismus a důvěru v silný stát.⁸

Pro konkrétní představu může lze uvést tuto definici: *„Pravicový extremismus popírá princip rovnosti lidí jako duchovní základ demokratického ústavního státu. Projevuje se jednostranným vyšším hodnocením vlastního „etnika“, „rasy“ či „národa“ (etnocentrismus, rasismus, vyhraněný nacionalismus) a ve snižování skupin, které jsou „jiného druhu“ neboli „cizí“ (xenofobie, antisemitismus, nenávisť vůči všem cizincům). Na místo principu stejných politických práv pro všechny by měl nastoupit systém, který institucionalizuje fundamentální nerovnost lidí, vycházející z původu, národní, etnické nebo rasové příslušnosti.“⁹*

Českou společností byla v letech 2008 - 2010 velmi citlivě vnímána Dělnická strana v čele s předsedou Tomášem Vandasem. Tato strana byla jasným příkladem ideových sympatií s nacionálním socialismem a neonacismem. Vznik a zánik Dělnické strany se datuje mezi období 20. prosince 2002 a 17. února 2010, kdy byla rozhodnutím Nejvyššího správního soudu strana rozpuštěna. Proti tomuto rozhodnutí strana 15. března 2010 podala ústavní stížnost k Ústavnímu soudu České republiky. Ten ji téhož roku 27. května stížnost zamítl a potvrdil prvotní verdikt nižšího soudu. Celý proces byl zastaven 26. března 2016 v neprospěch Dělnické strany.¹⁰

⁷ McGowan, L., Radikální pravice v Německu od roku 1870 po současnost. Praha: Prostor, 2004. s. 18 - 19.

⁸ Tamtéž s. 19.

⁹ DANICS, Š. Extremismus. Praha: Triton, 2003. s. 21.

¹⁰ Dělnická strana. In:Wikipedie: otevřená encyklopedie [online]. Poslední aktualizace z 11. 12. 2020 Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Blnick%C3%A1_strana

V České republice v současnosti existují pravicově extremistické skupiny jako Dělnická strana sociální spravedlnosti, Národní a sociální fronta, Generace Identity a mnoho dalších.

3.2.2 Levicový extremismus

Na druhé straně ideologického spektra názorů se nachází extremismus levicový. Ten stojí na zcela odlišných ideologických principech. Mezi jeho základní myšlenky patří představa o rovnosti, kterou aplikuje na všechny sféry lidského života. Tato aplikace má, extrémně vzato, za následek zánik jakéhokoli individualismu a svobody v praktickém životě. Ideovým východiskem levicového extremismu se stal komunismus a anarchismus, které představují ideologicky celistvé celky. Inspirují se však i z jejich odnoží, kterými jsou stalinismus, trockismus nebo maoismus. Tento druh extremismu se snaží oprostít člověka od jakýchkoli vlivů, například od politických či kulturních až po ekonomické. V jeho vizi bude mít toto jednání, za následek vznik tzv. „nového člověka“, který za pomoci této revolty bude žít ve spokojenosti a harmonii. Při uskutečňování revoluce se jeho příznivci hlásí k násilí, které jim má již zmiňovanou vizi pomoci naplnit. Zajímavostí je existence samostatné odnože, kam se řadí ortodoxní komunisté a nebolševici.¹¹

Jak již bylo řečeno, mezi hlavní proudy levicového extremismu patří anarchismus a komunismus. Ač tyto dva proudy řadíme společně pod levicový extremismus, každý z nich má jinou představu o rovnocenné společnosti. Zatím co anarchisté chtějí společnost, které by nikdo nevládl, tj. existovala by bez státu a život v ní by fungoval na základě dobrovolného souhlasu v rámci naturální směny, komunisté zastávají myšlenku řízení státu jednotnou politickou stranou, kde veškeré zdroje budou v majetku státu, nikoliv v soukromém vlastnictví a následně bude docházet ke spravedlivému rozdělení zboží.

V České republice jsou současně nejaktivnější levicové extremistické skupiny: Komunistický svaz mládeže, Anarchistická federace skupin, ANTIFA, Antifašistická akce či Iniciativa NE rasismu.

¹¹ DANICS, Š., KAMÍK, T. Extremismus, rasismus a antisemitismus, Praha: Policejní akademie, 2005. s. 23.

3.3 Náboženský extremismus

„Náboženský extremismus využívá náboženství k prosazování takových zájmů, které vedou k nastolení nebo udržení teokratického režimu anebo k výrazné netoleranci k osobám jiné víry, které netolerantní nejsou, či k excesivnímu omezování práv a potlačování lidské důstojnosti příslušníků vlastního náboženského směru. Náboženský extremismus se projevuje jak ve vyhraněných proudech velkých náboženství, v jejichž rámci působí i umírněné demokratické proudy, tak i v podobě ucelených zpravidla menších extremistických sekt a kultů. Přesné odlišení obou vymezených typů je však často obtížné, protože i různé obskurní sekty a kulty odkazují anebo míchají vazby na různá světová náboženství. Náboženský extremismus může být propojen i s ideologickými směry extremismu, např. katolický extremismus s pravicovým extremismem.“¹²

U tohoto druhu extremismu musíme rozlišovat, zda se jedná o:

- náboženský extremismus, který je součástí všech světových náboženství, jako je judaismus, islám či křesťanství. Většinou vzniká jako postranní proud s antidemokratickými cíli,
- náboženský extremismus, který představují různé druhy sekt a kultů. Ty jsou zpravidla zaměřeny proti demokracii a to z náboženských důvodů.¹³

3.4 Ekologický extremismus

Ekologický extremismus je také někdy označován jako environmentální extremismus. Příznivci toho hnutí si kladou za cíl zlepšení životního prostředí. Toho chtějí dosáhnout změnou ekonomických, společenských a v neposlední řadě politických podmínek, přičemž použité nástroje jsou na hranici, ale i za hranicí ústavního pořádku.

„Typ extremismu, který je dnes obtížně definovatelný, a proto je obtížné pod něj řadit různé radikální ekologické hnutí. V tomto ohledu je nutno zdůraznit, že environmentalismus se sice hlásí k principům ekologie, ale proniká za její hranice, zejména do oblasti politiky, kde se stává specifickou politickou doktrínou

¹² MAREŠ, M. Extremismus v ČR: Náboženský extremismus - Vymezení náboženského extremismu (11.9.2014) [2016-06-02]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/O/19119/EXTREMISMUS-V-CR-NABOZENSKY-XTREMISMUS.html/>.

¹³ DANICS, Š., TEJCHMANOVÁ, L. Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. 70 s.

*s pseudonáboženským příděchem.*¹⁴ Výsledkem jsou potom různé vyhraněné aktivistické postoje a jednání, které mohou být spojeny i s násilím.

V České republice tento druh extremismu není tak častým jevem. Nicméně, velmi aktivní v České republice je sekce transnacionální skupiny „Animal Liberation Front“ (Fronta za osvobození zvířat) a „Země především!“. Tyto organizace se zaměřují, jak na ochranu zvířat, tak na ochranu přírody. To samozřejmě není znakem extremismu, ale ze strany jejich členů dochází k sabotážním akcím, které jsou často spojeny s násilím na věcech, tj. ničení výkladních skříní prodejen masa či kožichů nebo bombové ničení aut jejich majitelů.

3.5 Etnický a regionální extremismus

Sympatizanti tohoto druhu extremismu prosazují svou politickou jedinečnost a kulturní hodnoty svého etnika či regionu. To samozřejmě není znakem extremismu, ale z jejich strany dochází k separatistickým požadavkům, využívají nedemokratických metod a nezdráhají se ani použití násilí. Příznivci etnického či regionálního extremismu sebe často pasují na ty „pravé“ či „vyvolené“. Svou kulturu hodnotí pouze pozitivně a i ji pomyslně vyzdvihují nad jiné. Jejich projevy jsou intolerantní a xenofobní.¹⁵

Tento druh extremismu je úzce spjat s extremismem politickým. Je specifický zejména rolí, kterou v něm hraje přímo stát. Ten se zde dostává do role určité hybné síly, na jejímž základě mohou vznikat příznivé podmínky k jeho vzniku. Tím můžeme chápat postoj státu ve věcech týkajících se problematiky etnik a jejich požadavků na území daného státu, toho, do jaké míry je ochoten uskutečňovat potřeby etnik na jeho území, jakým způsobem přistupuje k těmto nárokům a jsou-li konečná řešení pro etnikum dostatečná. Mezi nejčastější a nejproblematictější otázky, které vedou přímo či nepřímo k možnosti vzniku etnického extremismu, patří především problém autonomie minoritní části obyvatel, ba dokonce vytvoření samostatného státu.¹⁶

¹⁴ DANICS, Š., *Extremismus hrozba demokracie*. Praha: POLICE HISTORY, 2002. s. 49.

¹⁵ DANICS, Š., KAMÍK, T. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. Praha: Policejní akademie, 2005. s. 32.

¹⁶ DANICS, Š., TEJCHMANOVÁ, L. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. s. 71.

4 Symbolika

Symbol může být charakterizován jako umluvené nebo obvyklé znamení či značka pro konkrétní předmět. Nejčastějšími symboly jsou písmena abecedy, interpunkční a matematická znaménka, číslice a další značky, které byly cíleně vytvořeny. Jsou to například značky, které označují váhu nebo míru nebo značky které vznikly dlouholetými zvyklostmi jejich používání. Řada symbolů je převzata z řecké a římské mytologie. Největší počet symbolů však pochází z dob, kdy vznikalo křesťanství, jehož symbolem je kříž.¹⁷

„Symbolem se může stát pojem, gesto, děj, barva, zvuk, geometrický obrazec, zobrazení určité osoby. Symboly se mohou stát kromě věcí vytvořených lidmi i přírodní výtvoři, pokud vyvolávají podnět se zástupnou funkcí (např. lípa jako národní symbol).“¹⁸

Se symbolikou se každý z nás setkává v každodenním životě a nemusí jím být nikterak vnímána, ale pro příznivce extremistických skupin je symbol mnohdy až jakousi modlou.

Prostřednictvím symbolů extrémisté výrazně upevňují svou kolektivní identitu a dávají najevo své mocenské ambice. Demokratickou společností jsou extrémisté často ostrakizováni, a proto se pro ně symbol stává pojítkem mezi lidmi znajícími jeho význam, a zároveň možností vyjádření svého smýšlení či sympatie navenek. Extremistické symboly mohou být převzaté nebo původní. Původní si extrémisté vytvořili sami. Jedná se tedy o novotvary, které byly vytvořeny pro účely extremismu. Převzaté jsou od jiných, neextremistických a historických subjektů a extrémisté je používají ke svým účelům. Zde je typickým příkladem svastika.¹⁹

S extremistickou symbolikou se můžeme nejčastěji setkat ve formě grafických projevů, kdy časté jsou nášivky, loga, tetování atd. Konkrétní druhy symbolik užívané pravicovou či levicovou scénou jsou blíže popsány v následující kapitole.

¹⁷ CHMELÍK, J. Symbolika extremistických hnutí, Praha: Armex, 2000. s. 26.

¹⁸ MAREŠ, M.. Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti: manuál pro Policii ČR. Praha: Ministerstvo vnitra odbor bezpečnostní politiky, 2006. s. 3.

¹⁹ Tamtéž s. 3-4.

4.1 Symbolika užívaná pravicovými extremisty

Užití symboliky je zcela běžné jak u pravicově orientovaných hnutí, tak i u levicových. Můžeme si zde však všimnout značných rozdílů, které mezi nimi panují. V první řadě jde o kvantitu užívaných symbolů. U levicových totiž zdaleka nedosahuje takové četnosti jako u pravicových. Podobně se liší i důraz, který na ně každé odvětví klade. Zde opět dominují pravicově orientované sekce. Důvod tohoto rozdílu si můžeme demonstrovat například na fašistických hnutích. Jejich užívání protizákonné symboliky je potlačováno policií. Některé symboly jsou mnohdy využívány k zašifrování příslušnosti ke konkrétní skupině. Pro laickou veřejnost jsou na první pohled nesrozumitelné a pro represivní složku i těžko prokazatelné. Naopak některé symboly jsou díky svému historickému původu veřejnosti dobře známé. Jasným příkladem je hákový kříž.

4.1.1 Symbolika barev

Pro extremistické hnutí skinheads jsou typické tři barvy a to konkrétně bílá, červená a černá. Každá barva má určitý význam, který vyjadřuje filozofii vzniku, aktivitu a směr tohoto hnutí. Barvy jsou převzaté z barev typických pro fašistickou diktaturu, zejména pro nacistické Německo. Adolf Hitler tyto barvy prohlásil za národní barvy Německa.

Bílá barva je i dnes společností vnímána jako barva čistoty, nevinnosti či jistoty. Jinak tomu nebylo ani ve fašistické diktatuře, kdy bílá barva navíc znamenala čistotu rasy a čistotu národa. Stejně tak je vnímána i dnešními příznivci hnutí skinheads.

Červená barva symbolizuje krev, oheň, ale rovněž i revoluci. V období fašismu se stala symbolem pokrevního svazku. Z tohoto důvodu je užívána i hnutím skinheads.

Černá barva je širokou společností vnímána jako barva smrti, ale v extremistických proudech může být vykládána i jako symbol odhodlání v boji proti všem, kteří jsou určitou skupinou považováni za „prznitele čisté rasy“. Příznivci hnutí skinhead považují černou barvu jako symbol nenávisti vůči populaci s jinou barvou pleti.

Zejména kombinaci černé a bílé barvy můžeme vidět na mnoha fašistických symbolech. Není tomu jinak u symbolů nošených sympatizanty fašistické diktatury a ideologie.²⁰

4.1.2 Symbolika čísel

U ideologických hnutí, která jsou zaměřena na vyzdvihování kultu Adolfa Hitlera, jako jsou nacismus, fašismu nebo neonacismus, se objevují symboly v podobě čísel. Ve většině případů zde dané číslo odpovídá analogickému ekvivalentu písmena v abecedě, které pod ním najdeme. Za pomoci takového číselného kryptogramu, můžeme dostat například začáteční písmena již zmíněného diktátora nacistického Německa. Pomocí této číselné symboliky se extremisté snaží vyhnout právnímu postihu a navíc tato symbolika je smysluplná jenom pro zasvěcené, čímž získávají extremisté svoji skrytou identitu. Níže jsou rozepsány konkrétní příklady této symboliky.

8/H - Číselný kód znamenající nenávist

14 - Číslovka vyjadřující 14 slov, která obsahuje věty: „*We must secure the existence of our people and a future for white children*“. Do českého jazyka volně přeloženo jako „*My musíme chránit existenci našich lidí a budoucnost bílých dětí*“, užívána je i verze se slovy „*of our race*“ „*naší rasy*“. Autorem tohoto sloganu je David Lane, který byl za toto prohlášení v roce 1985 odsouzen na 190 let. Číselný kód 14 je často používán jako 14 slov pro ženy. Jeho znění „*Because the beauty of the White Aryan women must not perish from the Earth*“. Volně přeloženo jako „*Krása bílých árijských žen nesmí na Zemi zahynout*“.

18 - Jedná se o ekvivalenty příslušných písmen v abecedě, tedy písmen A a H, která jsou kryptogramem iniciálu vůdce Adolfa Hitlera.

28 - Druhé a osmé písmeno abecedy značící neonacistickou síť, která propaguje hudbu a politickou skupinu Blood & Honour (v překladu „Krev a čest“), založenou ve Spojeném království v roce 1987 Ianem Stuartem Donaldsonem a Nicky Craneem. Původní Blut und Ehre bylo heslo organizace hitlerovské mládeže Hitlerjugend.

69 - „Spirit od 69“ (v překladu „Duch roku 69“). Poukazuje na návrat ke kořenům skinheads a jejich nejlepší období.

²⁰ CHMELÍK, J. Symbolika extremistických hnutí, Praha: Armex, 2000. s. 36

88 - H jako osmé písmeno abecedy. Jedná se tedy o první písmena nacistického pozdravu „Heil Hitler“.

14/88 - Kombinace 14 slov a nacistického pozdravu Heil Hitler.

33/5, 33/6 – Symboly Ku Klux Klanu jsou i číslice či šifry 33/5 nebo 33/6. Pro pochopení významu této šifry je důležité číslo 33 vydělit třemi, čímž nám vznikne číslo 11, kdy jedenácté písmeno v abecedě je písmeno K, a násobit třemi, čímž vzniknou tři K, tedy opět zkratka Klanu. Číslice 5 či 6 označují v různých pojetích současnou éru.

168:1 - Číselná šifra vyjadřující počet obětí bombového atentátu proti federální budově Alfred P. Murrah Building ve městě Oklahoma City, který spáchal Timothy James McVeigh, americký terorista popravený za účast na atentátu. Až do září 2001 šlo o nejkrvavější teroristický útok v dějinách USA.

311 - Ku Klux Klan. Vývojová fáze rasistická organizace.

4/20 - 20. 04. 1889 - datum narození Adolfa Hitlera.

1347 - „*Mit deutschem Gruß*“ (v překladu „S německým pozdravem“). Jinak tedy písemné hajlování.

1919 - 19. písmeno abecedy „SS“

23 W - White Supremacist (v překladu „Bílá síla“) symbolizuje rasistické pojetí bělošské nadřazenosti.

828/HBH – Hajlovat krev a čest

211/BAA – Bratrství krev a čest

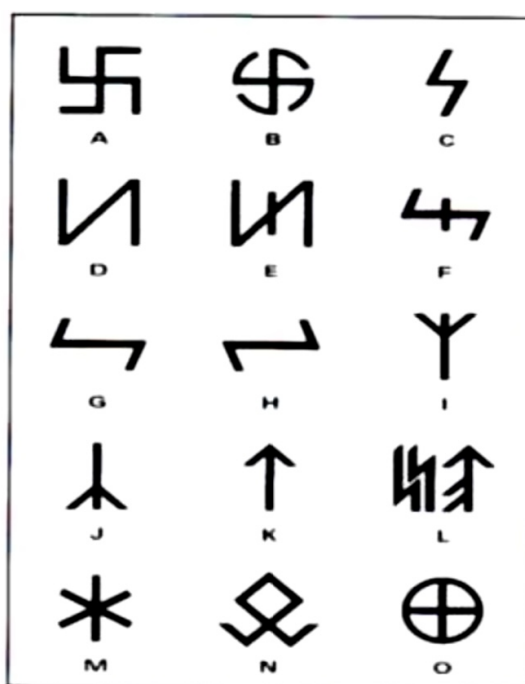
211/BAA – Bratrství árijské aliance²¹

4.1.3 Fašistická runová symbolika

Runové znaky mají svůj původ již u germánských kmenů, nacházejících se na území severských států. Typickými znaky runového písma je jejich ostrost až hranaté provedení. Název „runa“ je pravděpodobně převzato ze staroněmecké „raunen“, které

²¹ KALAMÁR, Š a kol., Terminologie a symbolika, Ostrava: KEY Publishing, 2011. s 11-13.

do českého jazyka můžeme přeložit jako „šeptat“. Z toho je vyvozováno, že runy měly sloužit pravděpodobně jako tajné písmo. Runová abeceda se rozvinula, jak již bylo zmíněno, u germánských a severských národů ve 4. - 7. století n. l. Vznik písma je však přisuzován Keltům. Starogermánské runové písmo se od skandinávského runového písma značně liší a to jak počtem znaků, tak i provedením. Germánské runové písmo bylo pro svůj historický původ a možnost využití inspirací pro převzetí některých symbolů fašistickou diktaturou, kdy některé symboly sloužily jako vyjádření germánské a především árijské nadřazenosti nebo jako sounáležitost s fašistickou ideologií.²²

Obrázek 1. Fašistické runové symboly

A: Hakenkreuz - hákový kříž, který je do dnešní doby vnímán jako symbol nacismu. Původní znak byl pohanským symbolem Donnera (Thora), boha hromu.

B: Sonnenrad - svastika slunečního kola. V nordických dobách vyjádření představ slunce. Stejně jako hákový kříž stal se i tento symbol znakem nacismu.

²² CHMELÍK, J. Symbolika extremistických hnutí, Praha: Armex, 2000. s. 27.

C: Sig-rune - runa s významem značícím vítězství. Využíván ve dvou formách. V jedné jako bílá runa na černém podkladě používaná německou organizací Hitlerjugend („Hitlerova mládež“) a v druhé formě, již jako její dvojkombinace, která byla zvolena v roce 1932 jako symbol SS.

D: Ger-rune - symbol společného ducha a sounáležitosti členů nacistické strany v Německu.

E: Wolfsangel - neboli vlčí hák. Jedná se o talisman z pohanského období, který měl pomoci své nadpřirozené síly odhánět vlky, tedy hrozící nebezpečí. Stal se symbolem 2. tankové divize SS Das Reich.

F: Varianta „E“ - sražená verze Wolsangel s hákovými rameny. Využívána SS Division „Landstrom Nederland“. Na konci druhé světové války a i ještě po jejím ukončení se stala tato verze hlavním symbolem nacistických jednotek Werwolf.

G: Opfer rune - Runa sebeobětování, připomínající mučedníky z mnichovského puče v roce 1923. Pro příznivce nacismu se tato runa stala pomyslným symbolem úcty vojákům, kteří položili svůj život za ideály nacismu.

H: Eif-rune - symbolizování zapálení a nadšení. Insignie, kterou měli vybrání a prověřeni adjunktů SS, kteří byli přiděleni pro plnění osobních potřeb Adolfa Hitlera.

I: Leben Rune - runa značící život. Používána na dokumentech SS a na náhrobních kamenech, kde označovala datum narození.

J: Toten Rune - runa značící smrt. Používána na dokumentech SS a náhrobních kamenech, kde označovala datum úmrtí.

K: Tyr Rune - symbol boje a vůdcovství v boji. Jednotkami SS jím byl nahrazen křesťanský kříž sloužící k označení hrobu. Absolventi SA-Reichsführerschule nosili toto označení na levé paži. Později bylo nošeno specialisty náborových a výcvikových středisek SS.

L: Heilszeichen - runa značící úspěch a štěstí. Byla součástí prstenu SS, který byl zpočátku osobním darem Heinricha Himmlera nejvyšším důstojníkům SS. Později jej obdrželi jako odměnu i ostatní důstojníci SS.

M: Hagall Rune - v nacistické filozofii byl význam této runy brán jako neotřesitelná věrnost, která byla vyžadována od příslušníků SS.

N: Odal Rune - tato runa symbolizuje rodinu a příbuzenství a jednotu krve.

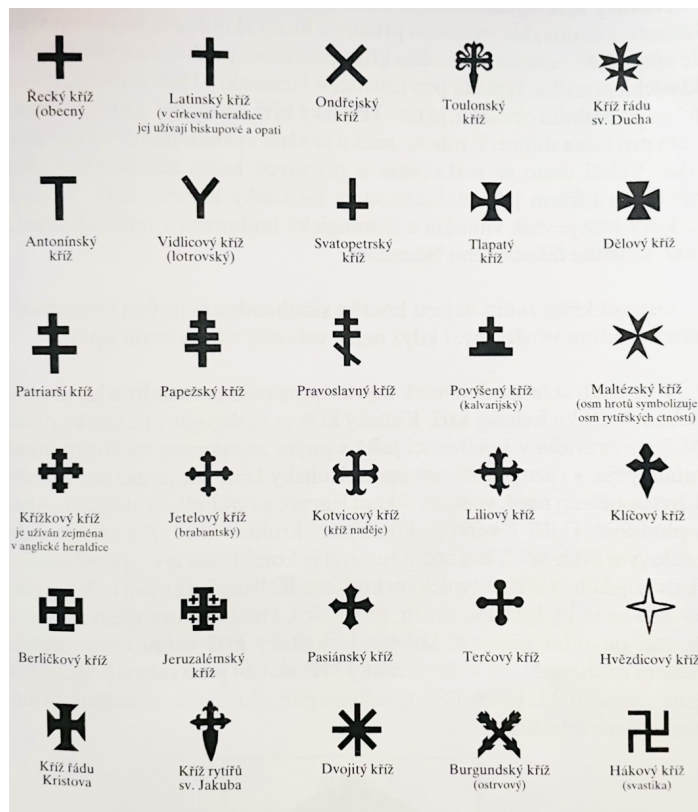
O: Keltský kříž - v dnešní době je tento symbol nejvíce používaný příznivci hnutí skineads, kdy nahrazuje symbol svastiky svastiku.²³

4.1.4 Symbolika křížů

Kříž jakožto znamení je nejstarší symbol v dějinách lidstva. Původní znak kříže bylo zkřížení dvou ratolestí, které značily cesty v římských katakombách. Teprve po uznání křesťanství a obzvláště od 5. století, začal být kříž užíván na rakvích, náhrobcích a rituálních předmětech. V současné době je kříž v křesťanství vnímán jako symbol vyjadřující oběť Ježíše Krista. Ve 20. století byl kříž zneužíván pro etnické, rasové a protinárodní účely, a to primárně u nacistů a fašistů. Buddhistickou svastiku si přivlastnili němečtí nacisté. Hákový kříž se stal znamením násilí a nenávisti. Po norimberském procesu v roce 1945 byl tento symbol nacionálního socialismu zakázán. Po těchto procesech vzniklo velké množství symbolů, které mají fungovat jako náhražka hákového kříže. Nejznámější je keltský kříž či keltská „slepičí stopa“, jejíž smysl není do dnešní doby objasněn.

Kříž obecně znázorňuje čtyři směry prostoru, ale také čtyři základní elementy. Těmito elementy jsou oheň, voda, vzduch a země. Tyto živly se vzájemně střetávají v jednom bodě. Je důležité si uvědomit, že to co kříž může znamenat pro křesťany, může v jiné podobě s opačným významem znamenat pro vyznavatele satanismu. Mnoho křížů se stalo symbolem pro fašisty v různých zemích.

²³ CHMELÍK, J. Symbolika extremistických hnutí, Praha : Armex, 2000. s.37-40.

Obrázek 2. Symbolika křížů

V veřejnosti nejvíce vnímanými kříži v souvislosti s extremismem jsou:

Toulonský kříž - Symbol přivlastněný fašisty ve Španělsku. V České republice není často extremisty používán.

Berličkový kříž, Jeruzalémský kříž - Původní znak katolických fašistů v Rakousku, jehož propagace je v Rakousku přísně postihována. V České republice je využíván hnutím skinheads na jižní Moravě.

Dvojitý kříž - Za 2. světové války byl tento kříž znakem útvaru Waffen - SS (zbraně SS). U hnutí skinheads působícího v České republice je užíván zejména v oblasti severních Čech a severní Moravy.

Burgundský kříž - Fašistický znak používaný jeho příznivci v Belgii, Španělsku a Francii. V České republice je užíván skinheady v Liberci, Plzni a v Praze.

Hákový kříž - Celosvětovou veřejností nejvíce vnímaný symbol fašismu. Hákový kříž, vyobrazený na obrázku výše je původně Tibetický kříž. Na první pohled je zřejmé, že

ramena tohoto kříže jsou otočena doleva. Z toho kříže vznikl otočením ramen doprava symbol fašistického Německa, tedy svastika. Ta je využívána stoupenci hnutí skinheads na celém světě.

Keltský kříž - Náhražka hákového kříže. Hnutím skinheads je využíván v kombinaci s vyobrazením zaťaté pěsti či s doplňujícími nápisy.

Meč - Tento znak se řadí do této kategorie symboliky, tedy do symboliky křížů, z důvodu, že s ní úzce souvisí. Neobjevuje se samostatně, ale je jako předmět držený v ruce bojovníka. Svastiku či keltský kříž můžeme mnohdy vidět složenou právě z mečů.²⁴

4.1.5 Emblémová symbolika

Abychom pochopili význam emblémové symboliky pro její současné nositele, je důležité zmínit, jaký význam měla pro své nositele již v historii. Sama o sobě je emblémová symbolika pomyslnou tepnou heraldiky. Ta vzešla z toho důvodu, že držitelé šlechtického titulu chtěli vyjádřit svou čest, tradici, eleganci či poukázat na své rodové linie. Stejně tak, měla poskytnout snadnou identifikaci například na bitevním poli. Příznačným příkladem jsou erby, používané již zmiňovanou šlechtou.²⁵

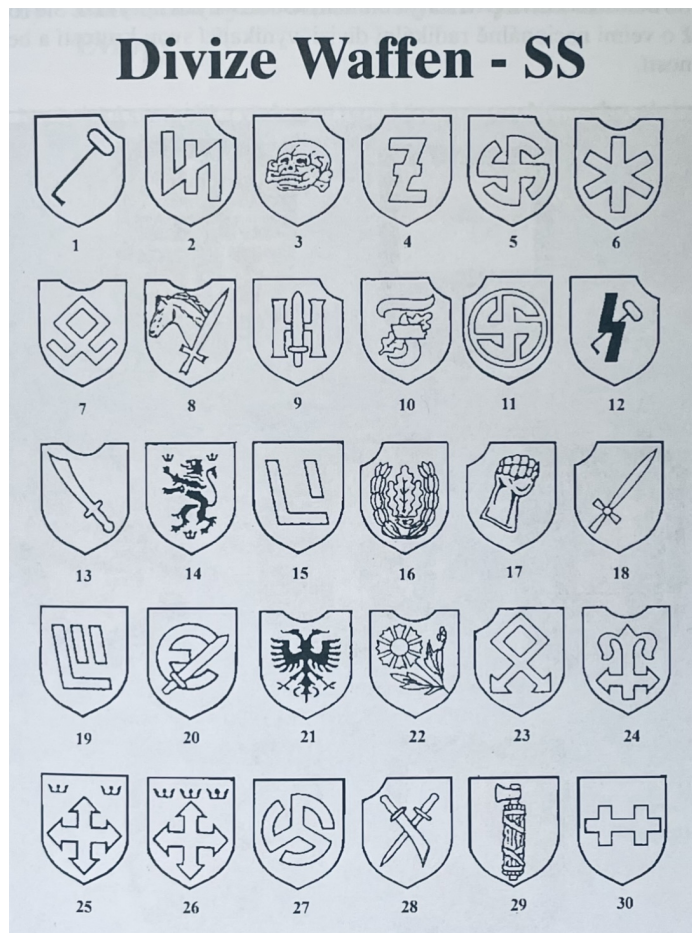
Ze stejného důvodu začala být emblémová symbolika používaná i příznivci pravicových extremistických hnutí, a to zejména hnutím skinheads. Ti nejčastěji používají emblémy fašistických divizí SS. Při tvorbě těchto emblémů bylo často čerpáno z heraldiky a stejně tak je v nich často využito runové písmo.

„Symboly divizí zbraní SS jsou v neonacistickém spektru mimořádně populární, protože tyto divize jsou chápány jako nacistická elita a následovníhodný vzor. U některých emblémů divizí zahraničních dobrovolníků je třeba mít na paměti, že do nich byla včleněna tradiční národní symbolika určitých národů.“²⁶

²⁴ CHMELÍK, J. Symbolika extremistických hnutí, Praha: Armex, 2000. s. 40-45.

²⁵ KENNER, T., A. Symboly a jejich skrytý význam: záhadný smysl a zapomenutý původ znamení a symbolů v moderním světě. Metafora, Praha, 2007, s. 85.

²⁶ MAREŠ, M., Extremismus jako bezpečnostní hrozba. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2011, s. 41.

Obrázek 3. Emblémová symbolika

4.1.6 Personifikovaná a verbální symbolika

V mnoho propagačních materiálech, které je vydáváno hnutím skinheads, se můžeme setkat s citováním jména Rudolfa Hesse. Ten za 2. světové války působil v Národně socialistické německé dělnické straně jako zástupce Adolfa Hitlera. Rudolf Hess byl přesvědčeným rasistou a netajil se svou nenávistí vůči Židům. Jeho postava je pro příznivce hnutí skinheads jakousi „modlou“, protože právě on je dle jejich ideálů nositelem čisté rasy. Uznávanými osobnostmi tohoto hnutí nejsou jen významné postavy v období 2. světové války jako Adolf Hitler či Benito Mussolini. Například Ian Stuart se narodil 12 let po konci oné zmíněné války. Do podvědomí příznivců se dostal založením hudební skupiny Skrewdriver, která původně byla punk – rocková, později neonacistická rocková kapela a také založením neonacistické organizace propagující hudbu a politické skupiny Blood And Honour. Iana Stuarta nejlépe vystihuje úryvek z jeho vystoupení před sympatizanty hnutí skinheads. „*Rád bych využil této příležitosti*

a pozdravil všechny kamarády zapojené do našeho velikého zápasu o rasové přežití. Nesmírnost našeho úkolu je mnohdy nad možnosti chápání. Někdy, okolnostmi nástrah rudé opozice, s pokusy zrádců v našem středu, pociťujeme, jakou cenu musíme stále obětovat v našem boji. Náš zápas začal v Evropě a rozšířil se napříč celým Bílým světem. Jisté okamžiky v našich životech v nás vytvářejí nezničitelný význam našeho úkolu. O Němcích, Francouzích, Italech a všech ostatních velkých národech Evropy, stejně jako i o našich bratrancích v USA, či Austrálii si myslím, že tyto národy vytvořil Bílý muž a jestliže nepovstane On a nezačne bojovat proti svým nepřítelům, bude náš svět podroben. Každý musí dát jistý druh příspěvku a tyto písně jsou jen malou částí, kterou bych chtěl přispět já, naději na přežití Bílé rasy. Posílám své pozdravy všem bílým kamarádům celého světa. Hail Victory.“ Ian Stuart zemřel 24. 09. 1993 při dopravní nehodě.

Jak již víme z předešlých částí bakalářské práce, ze strany hnutím skinhead bylo převzato mnoho symbolů fašistické ideologie. Není tomu jinak ani u řady hesel, která mají svůj historický původ také z období fašismu. V této části je popsáno několik z nich. Nutno podotknout, že překlad je volný a význam vět tedy nemusí tak přesný.

BLUT UND BODEN - „Krev a půda“. Heslo používané ekofašisty, přívrženci Národní socialistické německé dělnické strany.

GOTT MIT UNS - „Bůh s námi“. Nápis, který byl vyražen do opasků vojenský, nacistických vojáků.

MEHR SEIN ALS SCHEINEN - „Bud' víc, než se zdáš“. Heslo, které používali studenti Národně politického výchovného ústavu.

BLUT UND EHRE - „Krev a Čest“. Heslo Hitlerovy mládeže a jednotek SS. V anglické verzi používáno příznivci skinheads BLOOD AND HONOUR.

TREUE FÜR FÜHRER UND VOLK - „Věrnost vůdci a národu“. Národně socialistická německá dělnická strana ho měla i v podobě vyznamenání.

ALLES FÜR DEUTSCHLAND - „Vše pro Německo“. Heslo SA.

EIN VOLK, EIN REICH, EIN FÜHRER - „Jeden národ, jedna říše, jeden vůdce“.

SIEG HEIL - „Vítězství zdar“. Stranický pozdrav či bojové heslo. Jehož vyřčení společně se zvednutou pravicí se stalo typickým pozdravem ve fašistickém Německu.

AM ENDE STEHT DER SIEG - „Na konci je vítězství!“ Heslo propagandy.

MEINE EHRE HEISST TREUE - „Mou ctí je věrnost“. Využíváno důstojníky SS.

DIE KAMPFZEIT WAR DIE BESTE ZEIT - „Dny bojů byly ty nejlepší“. Bojové a propagandistické heslo „Staré gardy SS“ v období let 1932 – 1934.

DEUTSCHLAND ERWACHE - „Německo probud' se!“ Heslo užívané SS a SA jednotky.

TREU, TAPFER, GEHORSAM - „Loajální, statečný, poslušný“. Heslo, užívané pomocnými policejními prapory SS.

MEIN EHRE ER TROSKAP - „Mojí ctí je věrnost“. Heslo používané legiemi SS v Norsku.

TROSKAP VOR AERE - „Věrnost nad čest“. Obdoba předešlého hesla používaná sbory SS v Dánsku.

SEPULTURA - je odvozené z latinského slova sepelio – pohřeb, pohřbívání. V tomto významu ho využívají příznivci hnutí skinheads. Na samotné slovo však nelze pohlížet jako na typickou formu propagace nacionalistické či fašistické ideologie.

WHITE RACE - OUR PRIDE - „Bílá rasa - naše hrdost“. Zřetelný rasistický text.

We must secure the existence of our people and a future for white children! – „Musíme zabezpečit náš národ a budoucnost bílým dětem!“

Oi - Slovo, jehož původ není zcela jasný, ale často se přisuzuje jazyku staré řečtiny, kdy mívalo význam „obyčejný lid“. Příslušníci Skinheads ho užívají jako vyjádření nekonvenčnosti a prostoty kulturního hnutí. Slovo však může mít více významů. Písmeno „O“ bývá nahrazeno keltským křížem.

HASS - Slovo jenž je nositelem zášti a nenávisti. HA může být zkratka vůdcova jména Hitler Adolf. Písmena S často nahrazuje runová symbolika vítězství, tedy znak SS.

WP - Zkratka „White Power“, v překladu do českého jazyka „Bílá moc“ či „Bílá síla“.

NZ - Zkratka Nazi Punk.

ZOG - Zionist occupation government – tzv. „židovská okupační vláda“. Původně termín užívaný americkými ultrapravicovými extremisty.

RAHOWA - „Racial Holy War“ – „Svatá rasová válka“. ²⁷

4.2 Symbolika užívaná levicovými extremisty

Symbolika užívaná levicovými extremisty v České republice není trestná. Jinak tomu ale je na území Polska či Maďarska, kde je užívání komunistických symbolů trestné. V této kapitole je popsána symbolika používána ze strany příznivců komunismu a anarchismu.

4.2.1 Komunistická symbolika

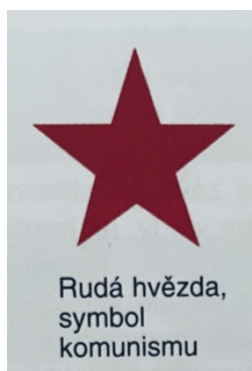
Rudá barva - je původní symbol komunismu. S touto barvou se můžeme setkat téměř na každém znaku komunistické extremistické organizace. Komunisté vykládají rudou barvu jako symbol krve lidí bojujících za sociální spravedlnost.

Rudá pěticípá hvězda - Tradiční symbol svobody, který je ovšem mimo komunistickou sféru používána v jiných mutacích. Nicméně komunisté tento znak převzali od dělnického hnutí, kde byl využíván už v 19. století. Stala se symbolem SSSR a komunismu obecně. Dnes se nachází na vlajkách, kde je stále totalitní režim, jako je Kuba či Korejská lidově demokratická republika.

Srp a kladivo - původ tohoto symbolu je v ruském bolševickém prostředí z roku 1918. Jeho význam měl symbolizovat jednotu rolníků a dělníků. V roce 1918 ho Ruská sovětská federativní socialistická republika zakomponovala do svého státního znaku a v roce 1923 se dostal i na vlajku Svazu sovětských socialistických republik. V České republice je tento symbol součástí symboliky organizací, které dle Ministerstva vnitra spadají do levicového extremismus, například již v předešlé kapitole zmiňovaný Komunistický svaz mládeže.²⁸

²⁷ CHMELÍK, J. Symbolika extremistických hnutí, Praha: Armex, 2000. s. 45-48.

²⁸ MAREŠ, M., Extremismus jako bezpečnostní hrozba. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2011, s. 62-65.

Obrázek 4. Rudá hvězda

Obrázek 5. Znaky levicových extremistických skupin

4.2.2 Anarchistická symbolika

Černá barva - Tato barva je považována za hlavní symbolickou anarchistickou barvu. Převážně je chápána jako symbol negace. Černě zbarvená je i anarchistická vlajka, která se poprvé objevila v anarchistických proudech v Paříži již v roce 1871. Dalším důvodem, proč právě černá barva, bylo i vydávání francouzského časopisu s názvem Černá vlajka, který začal vycházet v roce 1883.

Černá anarchistická vlajka - Patří mezi nejtypičtější znaky anarchismu. Znak, který anarchismus provází od jeho počátku až do současnosti.

Černá pěticípá hvězda - ekvivalent komunistické hvězdy.

Černorudá vlajka - Vlajka je diagonálně rozdělena na dva trojúhelníky. Tedy na rudě červený a černý. S tímto zbarvením se lze setkat i u pěticípé hvězdy, která je rozdělena barevně na půl. Tato barevná kombinace je používána anarchosyndikalisty, kteří chtějí

nastolit anarchistickou společnost prostřednictvím odborů. Rudá barva má značit syndikalismus, tedy revoluční svaz přímé akce.

Písmeno A vepsané v kruhu - Původ tohoto znaku se váže na období španělské občanské války na přelomu padesátých a šedesátých let, kdy bylo využíváno anarchistickými oddíly. K proniknutí do širšího povědomí napomohl tomuto znaku anarchistický tisk. Symbol podobající se pentagramu, tedy písmeno A přesahující obvod kruhu je využíváno příznivci anarcho-punku.²⁹

Obrázek 6. Anarchistická symbolika

²⁹ MAREŠ, M., Extremismus jako bezpečnostní hrozba. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2011, s. 66-68.

5 Trestnost symboliky

Z předešlých kapitol již víme, že v České republice lze právně postihovat některé symboly využívané příznivci pravicového extremismu. Pro pochopení této kapitoly je zapotřebí však zmínit § 403 trestního zákoníku, kde se v prvním odstavci uvádí, že „*Kdo založí, podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.*“³⁰ Právě některé body tohoto paragrafu a jeho skutkové podstaty lze naplnit právě díky symbolice, která je zneužita ve prospěch některých hnutí. Prokazování, zdali se stal trestný čin či nikoli, je v tomto případě velice zdlouhavé a obtížné. Musíme také brát v potaz, že v dnešní době se mnoho extrémistických symbolů, ať už vědomě či nevědomě, objevuje jako módní trendy. Převážně u mladší a v této problematice neinformované generaci, může docházet k neúmyslné propagaci extrémistických symbolů. Tyto aspekty mají za následek nepříliš časté sankce vůči jedincům, kteří zakázanou symboliku propagují.³¹

Nelze vždy s jistotou říci, že je daný symbol nebezpečný, byť je předem jasné, že patří do skupiny, která je využívána extrémisty. V případě podezření na spáchání trestného činu dle § 403 trestního zákoníku je nutné využít soudní znalce specializující se na extremismus, aby přesně kvalifikovali, zda byla skutková podstata naplněna, nebo ne. Celá situace se komplikuje ve chvíli, kdy se extrémisté uchýlí k vytvoření zástupných symbolů. To jsou takové symboly, které jsou odvozeny od původních, již snadno prokazatelných a postihnutelných, symbolů. U těchto nově vzniklých je možnost postihu značně omezena, ale jen do doby, kdy se z něj vlivem častého používání stane symbol pro společnost známý. To znamená, že bude vnímán jako symbol původní, ze kterého vznikl. Na takovou situaci extrémisté reagují vytvořením nového zástupného symbolu, který bude vycházet buď z primárního symbolu, nebo již ze zástupného.³²

³⁰ Zákon č. 40/2009., Trestní zákoník. *Zákony pro lidi* [online] [vid. 2020-12-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

³¹ CHMELÍK, J., *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. s. 93-94.

³² BARTOŇ, M., *Svoboda projevu: principy, garance, meze*. Praha: Leges, 2010. s. 229-230.

6 Empirické šetření

6.1 Cíl empirického šetření

Z důvodu, aby autorčina práce získala na kompaktnosti, bylo třeba ji doplnit o empirickou část. Informace získané z vědeckých textů v ní byly následně konfrontovány s myšlenkami a postoji lidí z různých sociálních skupin. Na základě této různorodosti dotazovaných jedinců byla autorka následně schopna vydedukovat konkrétnější závěry týkající se jejich názorů, zkušeností, ale i celkové informovanosti o daném problému ve společnosti. Pro tento druh výzkumu bylo záměrně zvoleno empirické šetření v podobě řízených rozhovorů. Autorka se domnívá, že pro stanovený cíl této bakalářské práce se jedná o ideální metodologický nástroj.

6.2 Příprava a provedení empirického šetření

Při přípravě řízeného rozhovoru bylo autorkou sestaveno šest otázek směřujících na zjištění povědomí respondentů o problematice extremismu a šest otázek týkajících se symboliky. Výběr osob byl zvolen cíleně tak, aby se jejich věkový rozdíl do značné míry odlišoval. Autorka proto záměrně oslovila šest osob různých věkových kategorií, kdy tři respondenti jsou muži a tři ženy. Všichni muži, kromě nezletilého studenta gymnázia, mají vysokoškolské vzdělání. Jedna žena má středoškolské vzdělání a dvě ženy mají vysokoškolské vzdělání. Před zahájením rozhovoru byli dotazovaní seznámeni s jeho obsahem a s přibližnou délkou jeho trvání, která se pohybovala v rozmezí 30-45 minut. Každý z respondentů požádal autorku o anonymitu z důvodu, že obě témata jsou ve společnosti vnímána jako velmi kontroverzní. U respondentů se autorka bakalářské práce setkala s velkou vstřícností.

6.3 Řízené rozhovory s respondenty

Rozhovor s respondentem č. 1

Jméno: Bc. Jakub B.

Pohlaví: muž

Věk: 41 let

Vzdělání: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zaměstnání: policista

Otázky a odpovědi k rozhovoru:

1. Co si představujete pod pojmem extremismus?

Pod pojmem extremismus si představím vybočení z ustálených zvyků části obyvatel v dané lokalitě, kdy vládnoucí garnitura označí vybočující skupinu obyvatel za extremisty.

2. Znáte nějaké druhy extremismu?

Znám například extremismus politický, ekologický či náboženský. Některé druhy extremismu se dále dělí na různé frakce.

3. Víte, jak se různé extremistické skupiny projevují a čím se vyznačují?

Ano, a musím konstatovat, že projevy jsou opravdu různorodé. Většinou jde o prosazování svých představ, zájmů a myšlenek. Tyto osoby se vyznačují odlišným stylem oblékání, poslechem zájmové hudby, navštěvování srazů nebo demonstrací. Celkově lze říci, že jde o životní styl dané skupiny.

4. Jaký je Váš názor na extremismus?

Extremismus vnímám jako něco, co má již ve společnosti silné kořeny. V každé době existovala skupina obyvatel, která nesouhlasila s aktuální situací, a proto se jí různým způsobem snažila nějak změnit. Jinak tomu není ani dnes.

5. Sympatizujete Vy nebo někdo z Vašeho okolí s extremismem?

Dle mého názoru nesympatizuji s extremistickým hnutím, ale politickou garniturou je to hnutí takto označováno.

6. Domníváte se, že projevy extremismu jsou nebezpečné? Jaký druh extremismu je podle Vás nejnebezpečnější?

Některé projevy jsou zajisté nebezpečné. U jiných projevů se míra jejich nebezpečí ukáže až v budoucnosti. Pomyslné měřítko nebezpečnosti se s dobou vyvíjí. Co bylo dříve normální, je dnes považováno za extrémní, a to, co dnes považujeme za normální, může další generace shledávat jako extrémní. Osobně shledávám jako nejnebezpečnější druh extremismu extremismus levicový, a to konkrétně příznivce anarchismu. Absolutně se neztotožňuji s jejich názory, jako je například legalizace drog.

7. Setkal jste se už přímo s projevem extremismu?

Ano setkal, a to prostřednictvím různých médií a také při výkonu služby u pořádkové jednotky. Například na různých demonstracích.

8. Co si představujete pod pojmem symbolika extremistických hnutí?

Například využití různých barev, motivů, ornamentů či čísel, které jsou spojeny s daným hnutím.

9. Víte, jaké druhy symboliky jsou příznivci extremistických skupin využívány?

Pravicová extremistická hnutí často využívají runové písmo, nacistickou symboliku či různé číselné kombinace, které mají za úkol skrýt pravý význam. Levicová extremistická hnutí nejsou natolik „bohatá“ na množství symboliky, ale i ona ji využívají. Například komunisté mají ve znaku srp a kladivo nebo rudou hvězdu. Anarchisté písmeno A v kruhu, černou či černo-červenou vlajku.

10. Setkal jste se již s extremistickou symbolikou?

Samozřejmě že setkal, a to jak s pravicovou, tak levicovou. Druhy této symboliky nemusí člověk ani obtížně vyhledávat. Běžně ji můžeme vidět na různých demonstracích, v televizi nebo na internetu.

11. Stalo se Vám, že jste si koupil věc (např. oblečení) s extremistickou symbolikou, bez vědomí pravého významu?

Ne, nekoupil, i když méně znalé osoby mohou mou oblíbenou značku Thor Steinar považovat za extrémistickou. Nutno podotknout, že tato značka je však oblíbená i mezi příznivci pohybujícími se v neonacistické scéně. Logo společnosti bylo složeno z run Sowolo a Teiwaz, které byly součástí některých nacistických symbolů. To vyústilo v kontroverze a z toho důvodu bylo logo pozměněno. Sám výrobce však v minulosti vyvracel jakékoliv napojení na pravicovou scénu a veřejně vystupoval jako zcela nepolitická firma. V roce 2009 se firma vrátila k původnímu logu a prodej jejich výrobků je naprosto legální.

12. Je dle Vás užívání extrémistické symboliky v České republice trestné?

Myslím si, že zde platí věta: Co není zákonem zakázáno, je dovoleno. Nicméně u zakázané symboliky je obtížné prokázat její protizákonnost.

Rozhovor s respondentem č. 2

Jméno: Mgr. Filip K.

Pohlaví: muž

Věk: 52 let

Vzdělání: Policejní akademie České republiky v Praze

Zaměstnání: policista

Otázky a odpovědi k rozhovoru:

1. Co si představujete pod pojmem extremismus?

Z obecného hlediska vnímám extremismus, v jakémkoliv směru jako extrémně vyhraněné názory, vyjadřování, manipulování, konání, projevy ať už jedince, skupiny lidí nebo společnosti.

2. Znáte nějaké druhy extremismu?

Osobně vnímám v současné době nejvíce extremismus náboženský a politický. Politický extremismus se dělí dle ideologie na pravicový a levicový.

3. Víte, jak se různé extremistické skupiny projevují a čím se vyznačují?

U politického extremismu, konkrétně u pravicového extremismu, lze obecně říci, že různé skupiny spojují myšlenky nacionalismu až po ideologii fašismu. Levicový extremismus vnímám hlavně jako prosazování ideologie, kde má dojít k odstranění nerovnosti ve společnosti, chudá vs. bohatá společnost. Ze strany náboženského extremismus dochází k potlačování vlastních myšlenek jejich příznivců.

4. Jaký je Váš názor na extremismus?

Určitě ho vnímám jako velký problém, a to jak z pohledu historického, tak i z aktuálního pohledu. Jakékoliv extrémní smýšlení je a vždy bude třecí plochou pro různé konflikty, ať na lokální úrovni, tak na úrovni mezistátní.

5. Sympatizujete Vy nebo někdo z Vašeho okolí s extremismem?

Já ani lidé v mém okolí nesympatizují s žádným extremismem. V minulosti jsem se ve svém zaměstnání setkal s kolegou, který se hlásil k pravicovému extremismu. Z tohoto důvodu již u Policie České republiky nepracuje.

6. Domníváte se, že projevy extremismu jsou nebezpečné. Jaký druh extremismu je dle Vás nejnebezpečnější?

Projevy extremismu jsou nebezpečné všeobecně. Nemohu tedy zvýraznit některý z druhů. V podstatě jsou zde historicky, tudíž s nimi budeme žít pořád, respektive ve spirále. Záleží jen na většinové společnosti, jak s těmito projevy různých extrémů dokáže pracovat a bojovat.

7. Setkal jste se přímo s projevem extremismu?

Kromě již zmíněného bývalého kolegy jsem se přímo s projevem extremismu nesetkal, nicméně asi jako každý narazím na různé internetové stránky, názory na sociálních sítích nebo třeba více či méně sofistikované symboly různých skupin extrémistů.

8. Co si představujete pod pojmem symbolika extremistických hnutí?

Pod pojmem symbolika si představuji soubor symbolů, obrázků, hudby, vizáže, životního stylu určitých dotčených extremistických skupin, kdy se tímto způsobem od sebe odlišují a na druhou stranu tím sympatizují a exhibují s určitou skupinou.

9. Víte, jaké druhy symboliky jsou příznivci extremistických hnutí využívány?

Pro pravicový extremismus je samozřejmě hlavním zdrojem fašistická ideologie a s ní spojené symboly jako hákový kříž, nápis SS, německá orlice, zneužití runových symbolů, číselná označení jako 18, 88. U levicového extremismu jde zejména o komunistickou ideologii, tudíž s ní spojenou pěticípou hvězdu, srp a kladivo. U anarchistů je typickým znakem písmeno „A“ v kruhu.

10. Setkal jste se již s extremistickou symbolikou?

Dalo by se říct, že téměř každodenně, a to internetu nebo v televizi. Zřídka kdy si u některého jedince všimnu symboliky na oblečení nebo tetování.

11. Stalo se Vám, že jste si koupili věc (např. oblečení) s extremistickou symbolikou, bez vědomí jejího pravého významu?

Nejsem si vědom, že bych si něco takového koupil. Ale existuje mnoho internetových prodejců nabízejících tento druh sortimentu. Paradoxně není problém v dnešní době koupit oblečení s touto tematikou na každé tržnici.

12. Je dle Vás užívání extrémistické symboliky v České republice trestné?

Symbolika levicových extremistů není vůbec trestná. U pravicového extremismu je to složitější. Samotné symboly nejsou trestné do doby, než se prokáže pravý záměr či význam nošení konkrétní osobou.

Rozhovor s respondentem č. 3

Jméno: MUDr. Klára P.

Pohlaví: žena

Věk: 67 let

Vzdělání: Univerzita Karlova – Lékařská fakulta v Plzni

Zaměstnání: lékařka

Otázky a odpovědi k rozhovoru:

1. Co si představujete pod pojmem extremismus?

Pod pojmem extremismus si představuji něco odlišného od základní normy chování, a to jak směrem doprava, tak doleva. Projevy extremismu mohou být výrazné a pro společnost nebezpečné nebo drobné, téměř neznatelné a nikoho nepoškozující.

2. Znáte nějaké druhy extremismu?

Ano, znám. Extremismus může být politický, který má dva ideologické směry a to pravicový a levicový. Dále vnímán náboženský extremismus nebo ekologický.

3. Víte, jak se různé extremistické skupiny projevují a čím se vyznačují?

Náboženští extrémisté se vymezují proti majoritní společnosti. Nedodržují daná pravidla a naopak požadují dodržování vlastních pravidel. Političtí extrémisté se snaží

uchopit státní moc a odpůrce potlačit mocensky i likvidačně. Ekologičtí extrémisté svůj postoj projevují různými prostředky, jako jsou demonstrace a blokády u velkých firem.

4. Jaký je Váš názor na extremismus?

Osobně si myslím, že vybočení ze stávající normy přináší do společnosti problémy. Nelze to však zaměňovat s vyjádřením vlastního názoru. Ten nemusí být identický s názorem stávajícího režimu.

5. Sympatizujete Vy nebo někdo z Vašeho okolí s extremismem?

Já sama osobně nesympatizuji s extremismem. V mém okolí je však mnoho tzv. skalních příznivců komunismu.

6. Domníváte se, že projevy extremismu jsou nebezpečné? Jaký druh extremismu je podle Vás nejnebezpečnější?

Každý projev nenávisti a násilí je nebezpečný. Za nejnebezpečnější považuji náboženský extremismus, který vede k „vymývání mozků“.

7. Setkala jste se už přímo s projevem extremismu?

Když opomenu média, tak si nejsem jistá, že bych se konfrontačně s projevem extremismu setkala.

8. Co si představujete pod pojmem symbolika extremistických hnutí?

Různé druhy symbolů, které jsou často využívány skupinou či jedinci k projevům vlastního názoru navenek.

9. Víte, jaké druhy symboliky jsou příznivci extremistických skupin využívány?

Pravicoví extrémisté často využívají symboly, které byly využívány v období nacismu. Nejznámějším symbolem je samozřejmě svastika. Často se ale můžeme setkat i s runovým písmem. Typický je třeba znak SS. Pro levicové extremisty, konkrétně anarchisty je typická černá vlajka. Pro příznivce komunismu pak rudá hvězda.

10. Setkala jste se již s extremistickou symbolikou?

Ano, a to jak prostřednictvím médií, tak v běžném životě.

11. Stalo se Vám, že jste si koupila věc (např. oblečení) s extremistickou symbolikou, bez vědomí pravého významu?

Ne, nekoupila. Myslím si, že např. oblečení nebo doplňky se symbolikou nabízejí speciální obchody, které já nevyhledávám. V běžné síti obchodů jsem na nic takového nenarazila.

12. Je dle Vás užívání extrémistické symboliky v České republice trestné?

Jsou nastavená taková pravidla, že užívání některých symbolů není ani možné např. hákový kříž. U jiných symbolů nemá společnost u nás stále jasno a jejich trestnost je těžce prokazatelná.

Rozhovor s respondentem č. 4

Jméno: Mgr. Jana K.

Pohlaví: žena

Věk: 29 let

Vzdělání: Masarykova univerzita v Brně

Zaměstnání: OSVČ

Otázky a odpovědi k rozhovoru:

1. Co si představujete pod pojmem extremismus?

Jedná se o názorovou či ideologickou skupinu v populaci, která se odlišuje od průměru ve společnosti. Pohybuje se pravděpodobně na hraně akceptovatelnosti většinovou společností. Svým jednáním může přesahovat do nezákonnosti.

2. Znáte nějaké druhy extremismu?

Ano, například politický či náboženský. Extremismus může vznikat v podstatě v každé oblasti lidského konání, zábavy a světonázoru. Jako příklad mohu uvést sport, kde se na fotbalových zápasech můžeme setkat s fotbalovými chuligány. Dále náboženská hnutí řešící původ člověka či řešení nadřazenost rasy, což je typické pro pravicově smýšlející příznivce.

3. Víte, jak se různé extremistické skupiny projevují a čím se vyznačují?

Extremistické skupiny často dávají najevo svůj názor prostřednictvím demonstrací, kde může docházet k fyzickému či verbálnímu útoku na skupinu vůči, které se vyhraňují. Často také vytvářejí webové prezentace k propagaci vlastního názoru. Není tomu jinak ani u stylu oblékání, doplňků či tetování.

4. Jaký je Váš názor na extremismus?

Pokud jednání neomezuje základní práva ostatních, považuji názorovou odlišnost za zcela normální.

5. Sympatizujete Vy nebo někdo z Vašeho okolí s extremismem?

Já osobně nesympatizuji s žádným druhem extremismu. I přes fakt, že jsem se narodila v České republice a celý život zde žiji, díky etnickým kořenům své rodiny jsem se setkala s projevy rasismu, které směřovaly na mou osobu.

6. Domníváte se, že projevy extremismu jsou nebezpečné. Jaký druh extremismu je dle Vás nejnebezpečnější?

Pokud upírají práva ostatním dle Listiny práv a svobod či Ústavy tak ano. Za nejnebezpečnější extremismus považuji ten, v rámci kterého dochází k útokům na fyzickou integritu ostatních a jinému napadání, jako je například psychologický nátlak, či cílené vyvolání obav.

7. Setkala jste se přímo s projevem extremismu?

Jak jsem již zmínila, projevy extremismu jsem pocítila „na vlastní kůži“. Jelikož žiji s rodinou v Praze, mám pocit, že zde není problém se s projevy extremismu setkat častěji než v jiných městech.

8. Co si představujete pod pojmem symbolika extremistických hnutí?

Symbols, které mají určité skupiny ve znaku. Ale také vlajky, odznaky, druh oblékání a barvy, kterými vyznačují příslušnost k dané skupině.

9. Víte, jaké druhy symboliky jsou příznivci extremistických hnutí využívány?

Pravicoví extremisté se zhlédli v historii a opravdu hojně využívají fašistické symboly. Nejtypičtějším symbolem je svastika, ale i využívání runového písma. Levicoví příznivci, konkrétně anarchistická hnutí mají za symbol černou vlajku, hvězdu složenou z rudé a černé barvy, písmeno A napsané v kruhu. Komunisté mají za svůj symbol srp a kladivo či rudou hvězdu.

10. Setkala jste se již s extremistickou symbolikou?

Ano, a to jak s pravicovou, tak s levicovou. Běžně se se symbolikou setkávám v televizi nebo tisku. Není však výjimkou, že na zdech domů v Praze je sprejem vyobrazený hákový kříž. Domnívám se, že toto však není práce extremistů, ale teenagerů, kteří mnohdy ani nevědí, jaký je opravdový význam tohoto symbolu.

11. Stalo se Vám, že jste si koupila věc (např. oblečení) s extremistickou symbolikou, bez vědomí pravého významu?

Ne nekoupila, ale vnímám ji na oblečení ostatních lidí a myslím, že někdy lidé možná ani neznají symboliku, kterou používají a mají pocit, že to patří k sociální skupině, v rámci které se pohybují.

12. Je dle Vás užívání extremistické symboliky v České republice trestné?

Trestná je pouze ta symbolika, u které její použití má význam podporující a propagující hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka. Například fašistické symboly.

Rozhovor s respondentem č. 5

Jméno: Patrik P.

Pohlaví: muž

Věk: 17 let

Vzdělání: Gymnázium Strakonice – student 3. ročníku

Otázky a odpovědi k rozhovoru:

1. Co si představujete pod pojmem extremismus?

Pod tímto pojmem si představuji nějakou osobu nebo celou skupinu osob, které nějakým způsobem vystupují z davu. Snaží se prosadit své představy pomocí porušování či neuznávání základních etických, právních a jiných důležitých standardů. Mnohdy se tyto své představy snaží prosadit pomocí násilí nebo verbální agrese.

2. Znáte nějaké druhy extremismu?

Ano, znám. Mohu například uvést extremismus politický, ekologický a náboženský.

3. Víte, jak se různé extremistické skupiny projevují a čím se vyznačují?

Extremistické skupiny se projevují například stejnými zájmy či stejným stylem oblékáním, ale mohou mít i skupinové tetování. Nezdráhají se účasti na demonstracích, ať z důvodu, že chtějí prosadit svůj názor nebo ovlivnit politický systém.

4. Jaký je Váš názor na extremismus?

Určitě je špatné prosazovat své názory či politické vyznání hrubou silou. Na druhou stranu si myslím, že pokud některé extremistické skupiny bojují za zlepšení politické situace ve své zemi, tím myslím například boj proti diktatuře, a nepoužívají během toho jednání hrubé násilí a agrese, není na tom nic špatného.

5. Sympatizujete Vy nebo někdo z Vašeho okolí s extremismem?

Já osobně nemohu říct, že sympatizuji s žádným druhem extremismu. A to samé si myslím i o lidech ze svého okolí.

6. Domníváte se, že projevy extremismu jsou nebezpečné? Jaký druh extremismu je podle Vás nejnebezpečnější?

Projevy extremismu jsou určitě nebezpečné. Mohou začínat nápisy na stěnách a přejít až ve fyzické násilí. Jako nejnebezpečnější shledávám pravicový extremismus. Konkrétně příznivce fašismu, a to i z historického důvodu.

7. Setkal jste se už přímo s projevem extremismu?

Nemyslím si, že bych se přímo setkal s nějakým projevem, ale dnešní doba umožňuje extremismu být více viditelný. Podle mě se každý alespoň jednou setkal s extremismem na internetu, kde už není obtížné se přes různé stránky dostat do kontaktu s různými extremistickými skupinami. Musím však podotknout, že některá hnutí do svých řad nepustí každého.

8. Co si představujete pod pojmem symbolika extremistických hnutí?

Je to vyžití nějakého symbolu, který má prezentovat určité hnutí či sympatie k nějakému názoru. Někdo může symbol považovat za pomyslnou naději.

9. Víte, jaké druhy symboliky jsou příznivci extremistických hnutí využívány?

Je důležité, do které skupiny příznivci patří. Pravicoví extrémisté využívají symboliku čísel, runové písmo nebo svastiku. Levicoví extrémisté, konkrétně anarchisté, mají za znak černou vlajku. Komunisté zase srp a kladivo nebo rudou hvězdu. Náboženští extrémisté mohou mít nespočet symbolů opírajících se o křesťanství či islám a jiné.

10. Setkal jste se již s extremistickou symbolikou?

Myslím si, že stejně jako s extremismem a to převážně na internetu, v televizi nebo v tisku. S mnoha symboly, které využívá soudobá pravicová extremistická scéna, se můžeme setkat prostřednictvím historických filmů.

11. Stalo se Vám, že jste si koupil věc (např. oblečení) s extremistickou symbolikou, bez vědomí jejího pravého významu?

Při nákupu si vždy důkladně oblečení prohlédnu, takže si myslím, že toto se mi nikdy nestalo. Domnívám se ale, že není problém takové oblečení sehnat prostřednictvím různých internetových stránek.

12. Je dle Vás užívání symboliky v České republice trestné?

Samotný symbol není trestný. Důležité je však dobře posuzovat jaký význam má pro jejího nositele. Typickým příkladem, dle mého je užívání svastiky. Její vyobrazení může mít dva rozdílné významy. Prvním je využití svastiky jako náboženského

symbolu, kde je chápán jako symbol štěstí. Druhý je využití svastiky jako nacistického symbolu. Tento symbol je všeobecně chápán jako znak násilí.

Rozhovor s respondentem č. 6

Jméno: Petra S.

Pohlaví: žena

Věk: 33 let

Vzdělání: Obchodní akademie Vimperk

Zaměstnání: účetní

Otázky a odpovědi k rozhovoru:

1. Co si představujete pod pojmem extremismus?

Pod tímto pojmem si představím osobu či skupinu osob, které svým jednáním dávají najevo svůj nesouhlas například s politickou situací ve státě. Ač jejich myšlenka týkající se změny může být dobrá a pro společnost i přínosná, její uskutečňování je mnohdy nevhodné.

2. Znáte nějaké druhy extremismu?

Extremismus pravicový a levicový. Některé projevy příznivců ekologických hnutí dle mého vykazují také znaky extremismu.

3. Víte, jak se různé extremistické skupiny projevují a čím se vyznačují?

Dle mého se všechny tyto skupiny projevují především prostřednictvím násilného chování.

4. Jaký je Váš názor na extremismus?

Jak jsem již zmínila, některé myšlenky extremistických hnutí mohou být i dobré. Absolutně však odsuzuji přístup některých extremistů, kteří se uchylují k násilnému chování k prosazení těchto myšlenek.

5. Sympatizujete Vy nebo někdo z Vašeho okolí s extremismem?

Já osobně ne, a nevím ani o nikom z blízkého okolí, kdo by s extremismem sympatizoval.

6. Domníváte se, že projevy extremismu jsou nebezpečné. Jaký druh extremismu je dle Vás nejnebezpečnější?

Ano, projevy ze strany některých příznivců jsou zcela jistě nebezpečné. Za nejnebezpečnější považuji pravicový extremismus.

7. Setkala jste se přímo s projevem extremismu?

Přímo jsem se s projevem extremismu nesečkala, ale ze sdělovacích prostředků různé projevy vnímám.

8. Co si představujete pod pojmem symbolika extremistických hnutí?

Tak jako jsou symboly využívány k propagaci v jiných sférách, tak ani u extremistických hnutí tomu není jinak. Za pomoci symbolů mohou příznivci poukázat na svou příslušnost k danému hnutí či projevit své myšlenky nebo názory.

9. Víte, jaké druhy symboliky jsou příznivci extremistických hnutí využívány?

U pravicových extremistů je to určité svastika nebo jiné znaky, které užívali stoupcí nacismu za 2. světové války. Jako příklad mohu uvést třeba hajlování. U levicového extremismu vnímám pouze anarchistické A vepsané v kruhu. U komunismu znak rudé hvězdy a také srp a kladivo.

10. Setkala jste se již s extremistickou symbolikou?

Troufám si říct, že pravidelně v televizi, a to jak v televizních novinách, tak v historických filmech.

11. Stalo se Vám, že jste si koupila věc (např. oblečení) s extremistickou symbolikou, bez vědomí pravého významu?

Doma nemám určité žádnou věc a ani oblečení, o kterém bych věděla, že na něm taková symbolika je. Nemohu však vyloučit, že jsem si někdy nepořídila oblečení, na

kterém by byla vyobrazena extremistická symbolika, která je pro mě zcela neznámá. Nikdy jsem však ve společnosti na to nebyla upozorněna.

12. Je dle Vás užívání extrémistické symboliky v České republice trestné?

Užívání levicové symboliky trestné není. Domnívám se, že u pravicové symboliky je to složitější, protože se musí prokázat úmysl jejího nošení nebo vyobrazení. Jinak se nahlíží na to, když malý kluk nakreslí na zeď domu hákový kříž a nezná ani jeho význam, než když má skinhead na demonstraci v levé ruce vlajku s hákovým křížem a pravou rukou hajluje.

6.4 Zhodnocení empirického šetření

Na základě získaných dat z řízeného rozhovoru se autorka pokusila dospět k obecnému závěru, který by mohl posloužit, jako malá sonda do společenského povědomí o extremismu a symbolice v naší společnosti. Nutno podotknout, že čtenáři může sice tento úsudek podhalit stav společnosti, nemůže však být brán za zcela směrodatný. Pro tento účel by bylo zapotřebí mnohonásobně rozšířit dotazovanou základnu. V našem případě byl však vytyčený cíl empirického šetření splněn úspěšně.

Před samotným zhodnocením musí autorka vyzdvihnout především velikou ochotu a trpělivost všech dotazovaných při účasti na rozhovoru. Rovněž byla velmi překvapena úrovní, na které byli všichni respondenti s danou problematikou obeznámeni. Tento fakt můžeme s největší pravděpodobností přikládat právě výše zmíněnému úzkému okruhu vybraných lidí. Lze se domnívat, že při jeho rozšíření by informovanost začala pomalu klesat. Na druhé straně je důležité si uvědomit, že jedná o téma ústřední, nikoliv marginální, a proto by se dalo očekávat, že o něm bude poměrně dobře informována i širší veřejnost.

Dle nashromážděných informací získaných řízeným rozhovorem lze říci, že společnost, kterou pomyslně zastupují autorkou vybraní respondenti, vnímá extremismus jako něco, co je již dlouhodobě považováno za součást nesouhlasného projevu určité skupiny lidí. Různorodost názorů či myšlenek však všichni respondenti schvalují, ale odsuzují násilnou formu, s kterou se mnohdy ze strany příznivců extremismu často setkáváme.

Za pomoci odpovědí od vybraných respondentů, můžeme konstatovat, že společností má v podvědomí téměř všechny druhy extremismu. Důležité je ale zmínit, že tak jako se setkáváme s mnoha definicemi tohoto pojmu, setkáváme se i s mnoha názory, který z druhů extremismu je populací považován za ten nejnebezpečnější. Jeden respondent uvedl jako nejnebezpečnější extremismus levicový, dva respondenti extremismus pravicový, nejstarší respondentka považuje za nejnebezpečnější náboženský extremismus a dva dotazovaní považují každý druh extremismu za nebezpečný, pokud ze strany jeho příznivců dochází k potlačování lidských práv. Zde je velmi zajímavá názorová rozmanitost. Někdo může považovat za nebezpečí legalizaci drog prosazovanou ze strany příznivců anarchismu, jiný naopak prosazování takových zájmů, které vedou k potlačení lidské důstojnosti a omezení práv příslušníků vlastního náboženského směru.

Co se týká povědomí o symbolice, kterou používají extremistická hnutí, i zde během řízeného rozhovoru zjišťujeme, že společnost o ní má všeobecný přehled. Každý z respondentů tuto symboliku vnímá a běžně se s ní setkává, a to prostřednictvím sociálních médií, televize nebo tisku. Během rozhovoru neměli dotazovaní problém přesně přiřadit konkrétní symboliku k danému směru politického extremismu, kde je využití symboliky nejčastější. U pravicového směru byla často zmiňována svastika či runové písmo, u levicového směru černá vlajka nebo rudá hvězda.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo prostřednictvím relevantních literárních pramenů vymezit pojem extremismus a také symboliku využívanou ze strany jeho příznivců. Autorka se pokusila i o přiblížení skutečnosti, jak je dané téma vnímáno společností a do jaké míry jsou lidé o problematice informováni.

Teoretická část bakalářské práce je věnována pojmu extremismu a extremistické symbolice. Pojem extremismus, jak již víme, má mnoho definic. Pro tuto bakalářskou práci je však definován jako pojem označující jisté ideologické projevy, které útočí proti základním hodnotám a principům demokratického státu. Z důvodu, že se extremismus objevuje v mnoha odvětvích, je jedna z prvotních kapitol věnována rozdělení na jeho konkrétní druhy. Blíže je v ní popsán extremismus politický, náboženský, ekologický, etnický a regionální. Prvnímu zmíněnému je věnována úmyslně větší pozornost, neboť právě politický extremismus se rozděluje na dvě základní formy a to pravicový a levicový extremismus. Příznivci těchto dvou ideologií využívají symboly a znaky k prezentování názorů či myšlenek dané osoby, ale také k určení příslušnosti k některému z extremistických hnutí. Symbolika využívaná příznivci pravicového extremismu se mnohdy ve svých podobách vztahuje k období 2. světové války a nacismu. Běžně se můžeme setkat s využitím symboliky čísel, křížů, emblémů, runového písma, ale také s personifikovanou a verbální symbolikou. Symbolika, která je využívána příznivci levicového extremismu, není natolik početná jako ta pravicová. Zde autorka zmiňuje především využití symbolu rudé hvězdy nebo symbol srpu a kladiva, typického pro stoupence komunismu. S černou vlajkou nebo pěticípou černou či červeno-černou hvězdou se setkáváme u příznivců anarchismu.

Empirické šetření, které je v praktické části této bakalářské práce, bylo vypracováno formou řízených rozhovorů. Pomocí těchto řízených rozhovorů s 6 respondenty se autorka pokusila prostřednictvím 12 otázek zaměřených se na pojem extremismus a symbolika zjistit, jaké je všeobecné povědomí o této problematice. Po zhodnocení tohoto šetření nabyla autorka přesvědčení, že tyto dva pojmy se staly neodmyslitelnou součástí společenské debaty. K její eskalaci dochází vždy souběžně se zvýšenou aktivitou extremistických hnutí.

S extremismem a symbolikou se vědomě či nevědomě za svůj život setkal již prakticky každý z nás. Pokusíme-li se přijít na jejich společný atribut, pravděpodobně vybereme slovo pestrost, nebo některé jemu velmi podobné. Tato rozmanitost se bude, nejen dle autorčina názoru, v budoucnu stále více rozrůstat. Je vysoce pravděpodobné, že vzniknou nové odnože a hnutí, které budou více či méně inklinovat k projevům extremismu v jakékoli jeho podobě. Bude nezbytné takto se formující entity korektně popsat a vymezit jim místo, které budou zaujímat mezi ostatními extremistickými celky. Na základě této kategorizace extremismu a osvěty lze mezi lidmi včasným informováním dosáhnout vytvoření vlastního poučeného názoru, aby tak nemuselo docházet k represivním krokům, které by mohly mít za následek přírůstek potencionálních sympatizantů. Z toho vyplývá i snížení rizika pro společnost.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

BRATOŇ, M. *Svoboda projevu: principy, meze, garance*. Praha: Leges, 2010. 384 s. ISBN 978-80-87212-42-4.

DANICS, Š. *Extremismus*. Praha: Triton, 2004. 63 s. ISBN 80-7254-454-3.

DANICS, Š. *Extremismus: hrozba demokracie*. Praha: Police history, 2002. 127 s. ISBN 80-86477-07-X.

DANICS, Š., KAMÍN, T. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. 151 s. ISBN 978-80-7251-286-7.

DANICS, Š., TEJCHMANOVÁ, L. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. 420 s. ISBN 978-80-7452-122-5.

CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. 172 s. ISBN 80-7201-265-7.

CHMELÍK, J. *Symbolika extremistických hnutí*. Praha: Armex, 2000. 114 s. ISBN 80-86244-14-8.

KALAMÁR, Š. et al. *Terminologie a symboliky užívaná soudobou extremistickou scénou*. Ostrava: KEY Publishing, 2011. 318 s. ISBN 978-80-7418-103-0.

KENNER, T. A. *Symboly a jejich skrytý význam*. Praha: Metafora, 2007. 160 s. ISBN 978-80-7359-079-6.

MCGOWAN, L. *Radikální pravice v Německu: Od roku 1870 po současnost*. Praha: Prostor, 2004. 280 s. ISBN 978-80-7260-122-9.

MAREŠ, M. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha: Ministerstvo vnitra odbor bezpečnostní politiky, 2006. 80 s.

MAREŠ, M. et al. *Extremismus jako bezpečnostní hrozba*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2011. 123 s. ISBN 978-80-7278-568-1.

Elektronické zdroje

MAREŠ, M. Extremismus v ČR: Náboženský extremismus – Vymezení náboženského extremismu (11.9.2014) [2016-06-02]. Dostupné z <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/O/19119/EXTREMISMUS-V-CR-NABOZENSKY-XTREMISMUS.html/>

MINISTERSTVO VNITRA. [online]. [cit. 2010-11-25] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>.

WIKIPEDIA. [online]. [cit. 2020-12-11]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Blnick%C3%A1_strana.

ZÁKONY PRO LIDI. Trestní zákoník. Zákon č. 40/2009 Sb. [online]. Zlín [cit. 2012-12-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-240>.

Seznam obrázků

Obrázek 1. Fašistická runová symbolika

Obrázek 2. Symbolika křížů

Obrázek 3. Emblémová symbolika

Obrázek 4. Rudá hvězda

Obrázek 5. Znak levicových extremistických skupin

Obrázek 6. Anarchistická symbolika